

Hak Aşkı ile Yanan Dede

Yaman Dede, Mustafa Özdamar, Kırk Kandil Yayınları, İstanbul 2015,

ISBN 9789758225507

Sakine Sultan Bakırcı¹

Kitabı, yazmak aşkını “kâğıdın üzerine durmadan koşan kalemim”² diye belirten Mustafa Özdamar kaleme almıştır. Kitabın dili sade, anlaşılır olup içeriğindeki gazeller, Osmanlıca kelimeler, beyitler ufak sözlük araştırması gerektirir.

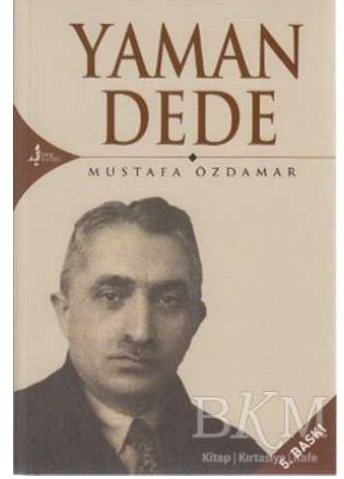
Yaman Dede’nin hayatını, Mustafa Özdamar haricinde öğrencisi ve yakın aile dostu olan Ahmet Kahraman makale olarak yazmış ve Mustafa Özdamar’ın eserine de hatıraları ile katkı sağlamıştır.

Yaman Dede’nin, TDV İslam Ansiklopedisi’nde de; uzunca bir biyografisi bulunmaktadır. Televizyon program sunucusu, hikâye, roman ve öykü yazarı Sadık Yalsızuçanlar da; *Diyamandi* romanı ile Hak aşığı, maşuk Yaman Dede’yi anlatmıştır.

Kitabımızın yazarı Mustafa Özdamar, 1946 Konya doğumludur. Konya ve Ankara İmam Hatip liselerinde, bir müddet de Erzurum Yüksek İslam Enstitüsünde din ve dünya ilmi tahsil etmiş. Milli Gazete’de köşe yazarlığı yapmıştır. Birçok gazete ve dergi araştırma ve yazıları vardır. Araştırma, roman, inceleme, şiir, biyografi, otobiyografi, belgesel biyografi alanlarında birçok eser yazmış, Yaman Dede eserini de dört bölüm halinde hazırlamıştır.

Tohumdan Çınara Yansımalar

Kitabın bu kısmı, Dede’nin; kendi kaleminden hayatı, şiirleri, konuşmaları ve Mesnevi’den aldığı 18 beytin şerhinden oluşmaktadır. Gerçek adı Diamandi olan Yaman Dede, 1887 Kayseri’de Rum bir ailede doğmuştur. İlk tahsilini Rum Ortodoks Mektebinde yapmıştır. Liseyi de Kastamonu İdadi lisesinde okumuştur. Yaman Dede, fıtratında var olan

¹ Anadolu Üniversitesi İlahiyat 1.sınıf öğrencisi, slbakirci@gmail.com

(Bu yazı Young Academia ve Server Genç Hanımlar Derneği iş birliğinde Muhlise Arzu Peçenek yönetiminde "Biyografi Yazarlık Atölyesi: Ömrünü İslam'a Adayanlar kapsamında üretilmiştir.)

² Mustafa Özdamar, *Yaman Dede*, Kırk Kandil Yayınları, İstanbul 2015, s.140.

Müslümanlık hissini şöyle anlatmıştır; "Rüşdi 2. sınıftayım, ders yılının ortaları Farsça hocamız bize Şeyh Sadi'nin Gülistan'ını okuturdu. Bir gün tahtaya Mesnevi'nin ilk beyitlerini yazdı... Ve işte o anda başlamış İslam aşkının tatlı ateşi gönlünde...³ Liseyi bitirince 2 yıl medrese eğitimi almış ve 1913 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuş. Sonrasında Galata Mevlevihanesi'nde Ahmed Celalettin ve Ahmet Remzi Dedelerden Mesnevi dersleri almıştır. Yaman Dede, 25 sene avukatlık yaptıktan sonra avukatlığı bırakıp öğretmenliğe başlamış ve birçok önemli okulda, birçok ilmi alanında ilme aç ve açık yüreklere dokunmuştur. Beslendiği ilimlerle öğrencilerine rehber ve ışık olmuştur.

40 Yıllık Sırrın Bozulması, İsmiyle Birlikte Hayatının Değişmesi

Müslümanlığını resmen açıkladıktan sonra Mehmet Abdulkadir Keçeoğlu adını almıştır. O günleri de; "15/02/1942 tarihinde ismimle birlikte aile hayatım da değişti. Bir çile devriyesi başladı" diye anlatır. Çünkü Müslümanlığının duyulması, patrikhanede büyük yankı uyandırmıştır. Eşi ve kızı Müslümanlığı kabul etmediği için oluşan baskısından dolayı istemeseler de Yaman Dede evden ayrılmak zorunda kalmıştır. Hüzünlü bir vedadır bu...

40 saat değil, 40 gün değil tam 40 yıl Müslüman kimliğini Rum bir aile içinde saklayarak yaşamak zorunda kalan Yaman Dede, bu sırrın ateşi ile pişmiştir adeta... Piştikçe de her bir hücresiyle maşuk olmuş Aşık Dede... Birçok hatıratında 40 yıllık sırrında en çok Ramazan aylarında zorladığını anlatmıştır. Özgürce yaşayamamanın zorluğu imiş bu, 40 yıl sahorsuz bazen de iftarsız geçen Ramazanlarda sahur ve iftar coşkısına hasret kalmıştır.

Kendisine Müslümanlığı nasıl anladığı sorulduğunda "Müslümanlık bir kelime ile aşktır, bu aşkın içinde bütün kâinat var. İnsan bununla hatır ve hayale gelmeyecek derecede yükselir. İnsanlığın kemali de, saadeti de bundadır. Izdırap ve zevk olarak ruhumuza akar. Bu anlatılmaz duyulur..."⁴ diye ifade etmiştir.

Müslümanlık kimlikte yazılan değil; davranışlarımızla ömrümüze nakşolandır. Bu da Allah ve Rasullullah aşkı ile yanıp, Kuran'ı her bir harfiyle ruhumuza nakşetmektir. Yaman Dede'nin de dediği gibi "bu aşık ki yüreğimden kan damlıyor, kendimden geçiyorum ben artık ben değilim diyebilmektir."

³ Özdamar, *a.g.e.*, s.140.

⁴ Özdamar, *a.g.e.*, s.78-79.

Hatıralardan Hayatlara

Yaman Dede'nin öğrencilerinin ve dostlarının ağzından dökülen kelimeler; kalbimize ılık, ruhumuza rehber olmuştur. Kendi özümüzde Müslüman kimlik ve duruşumuzu sorgulatacak nitelikte hatıralara yer verilmiştir.

Tüm dostları ve öğrencileri onun zarıflığı, samimiyeti, ağzından çıkanla yaşadığının bir oluşunu, sessiz ve gösterişsiz yaşamı, saygılı, ihlaslı ve aşka teslim olmuş tevazu adamı olarak anmışlardır.

Şimdi bizlere de maşuk bir pervanenin anılarıyla yeşermek düşüyor...

Mektuplarla Nurlanan Hayatlar

Yaman Dede'nin öğrencilerine ve dostlarına yazdığı mektuplar, edebiyat ve tasavvuf alanı için önemli yazılardır.

Burada küçük bir dipnot eklemek isterim. Günümüz de yaygın hale gelen bir nevi açık öğretim sisteminin temellerini atan, mektupla öğretim usulünün getiren; ünlü "Mektubat" sahipleri vardır, bunlar; Gavs-ı a'zâm Abdülkâdir-i Geylânî, insanlığın piri Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, İmam-ı Rabbanî, Ahmed Faruk Serhendi, İmam Muhammed Masum, Muhammed Murad-ı Buhari ve daha niceleridir.

20. yüzyılda bu geleneği üstad Bediüzzaman Said-i Nursi ve Yaman Dede de sürdürmüştür. "İlhamlar bu fakire mektup şeklinde gönderiliyor."⁵ diyen Yaman Dede'nin asıl dünyası bu mektuplarla aralanıyor. Bu sebeple biz okuyuculara yol haritası, rehber niteliğinde olduğunu düşünüyorum.

Bu mektuplardan anlaşılıyor ki; Yaman Dede'nin öğretmenliği, bilgelik ile değil de hiçlikte yandığı aşklardır. Mevlâna kapısında aldığı ilimledir. Saygı ve sevgi ile dokunmuş öğrencilerinin yüreklerini, onun deyişi ile evlatlarının yüreğini... Mektuplarına sabırla yazmış Allah aşkını, Rasulullah sevdasını, ibadetin lezzetini, yanıp maşuk oluşunu... Harf harf satır satır hallenmiş, hallendirmiş...

Son Dem

Kitabın bu bölümü Yaman Dede'nin yarım kalmış bir eseri ile iki konferans metnini ihtiva ediyor. Yine bu kısımda yazar, Mevlânâ'nın etkisine dair şunları söylüyor; Mevlânâ'da;

⁵ Özdamar, *a.g.e.*, s.227.

Mûsevi Musa'sını bulur. İsevi İsa'sını bulur. Muhammedî ise hem İsa'yı hem Musa'yı hem de bütün peygamberlerin ve her iki cihanın sultânı olan Habîb-i Hûdâ, Peygamberimiz Efendimizi bulur.⁶

Mevlâna; her dinden, her milletten, geniş insan topluluklarının coşkun bir sevgi, hudutsuz bir saygı ile etrafında pervan eşleştiği tek şahsiyettir. Yaman Dede, insan-ı kâmil olma yolunda yapılması gerekeni şöyle ifade etmiştir; “pek çetin bir mücadeleye gireceğiz: Gönül'den “Masivâ”yı atmak mücâdelesini...⁷ Ve “ben Kur'an'ın bendesiyim” diyerek bizleri hakikatimize yöneltiyor.

Mesnevi ki; herkesin yandığı kendisi kadar, maşuk olup hakka yükselişi aşkı kadar...

Mesnevi ki; her gönül aldığı kadar hallenir. Her gönlün aldığı da birbirinden farklıdır. Vücutlar gibi ilimler de farklı farklı hal olur bu dergâhta...

Mesnevi ki; Hak aşkının feryadı, gönlün maşukça Hakkı fısıldayışı.

Mesnevi ki; İslam'ın sönmeyen aşk ile yanana meşalesi

Yaman Dede, 3 Mayıs 1962 Perşembe saat 2:15'de Çamlıca'da ki evinde Hakka yürümüştür. Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir.

⁶ Özdamar, *a.g.e.*, s.431.

⁷ Özdamar, *a.g.e.*, s.432.